

Vraag nr. 277
van 18 juli 2002
van de heer CARL DECALUWE

Biociden – Bermen en perceelsranden

Het parlement keurde onlangs een voorstel van decreet goed waarin het gebruik van bestrijdingsmiddelen door de openbare diensten van het Vlaamse gewest sterk aan banden wordt gelegd. Het gebruik van deze middelen zal vanaf 1 januari 2004 verboden zijn voor deze diensten op het openbaar domein, bermen, op wegranden, in natuur- en bosgebied, ...

Dit is een eerste stap in de richting van een reductie van deze bestrijdingsmiddelen. Uit wetenschappelijke studies blijkt immers dat de diversiteit van de flora op bermen stelselmatig achteruitgaat wegens besproeiing met bestrijdingsmiddelen. Ook diersoorten (zoals insecten, vogels en amfibieën) zouden ten gevolge van het vernietigen van specifieke plantensoorten verdwijnen.

Dikwijls wordt met een beschuldigende vinger gewezen naar landbouwers, die deze bestrijdingsmiddelen onzorgvuldig zouden gebruiken en zodoende ook de aanpalende bermen van de landbouwpercelen ermee besproeien.

1. Wordt er door de Vlaamse administratie op ge-regelde tijdstippen controle uitgeoefend op het gebruik van pesticiden op bermen en dergelijke ? Zo ja, met welk resultaat ?

Bevestigt dit resultaat dat er een achteruitgang is van de diversiteit inzake fauna en flora ?

2. Indien overmatig gebruik wordt vastgesteld op het openbaar domein en de bermen in eigendom van het Vlaams Gewest, wordt dan gezocht naar de verantwoordelijken hiervoor ?
3. Worden er sancties genomen tegen landbouwers die de perceelsgrenzen overschrijden en eveneens bermen besproeien ? Zo ja, door welke instantie en werden er reeds veel overtredingen vastgesteld ?
4. Het goedgekeurde voorstel van decreet inzake de vermindering van pesticiden door openbare diensten is een eerste belangrijke stap. Plant de minister nog andere wetgevendende initiatieven om de diversiteit van de fauna en flora op de Vlaamse bermen en openbare domeinen te beschermen en te vrijwaren van vernietiging ?

Antwoord

1. Het wettelijk kader dat het gebruik van biociden regelt, is niet beperkt tot het nieuwe decreet van 21 december 2001 houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse gewest.

Het bermbesluit van 27 juni 1984 verbiedt het gebruik van biociden op bermen (ook onbegroeide). Het vegetatiebesluit van 23 juli 1998 legt in bepaalde gebiedscategorieën een vergunningplicht op voor het vernietigen van vegetatie met chemische middelen. Zo is het gebruik van biociden op vegetatie van perceelsrandbegroeiingen en sloten vergunningplichtig voor zowel natuurlijke als rechtspersonen in onder andere landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. Ten slotte houdt het decreet "natuurbehoud" van 21 oktober 1997 een algemene zorgplicht in.

De controles die de natuurwachters van de afdeling Natuur uitvoeren, kunnen gericht zijn, maar meestal worden vaststellingen gedaan tijdens verplaatsingen in hun ambtsgebied. Gewoonlijk beperkt de controle zich tot de belangrijkste bermen met waardevolle vegetaties en fauna, zoals in de duinen, langs spoorwegen, ... Indien biocidengebruik op openbare bermen wordt vastgesteld, wordt de overtreder (gemeentebestuur, administratie Wegen en Verkeer, NMBS, ..) al dan niet schriftelijk aangeklaagd voortaan de reglementering te respecteren. Bij een ernstige ingebrekestelling zal de afdeling Natuur evenwel onmiddellijk proces-verbaal opmaken. Jaarlijks worden aldus een tiental processen-verbaal opgemaakt voor overtredingen op het biocidengebruik.

Herbiciden hebben evident nefaste effecten op planten en dieren. Waar herbiciden worden gebruikt op bermen langs spoorwegen en autowegen zijn de kruidenvegetaties en de kleinere faunaorganismen nagenoeg volledig gedood. Het effect is uiteraard afhankelijk van de gebruikte herbiciden : selectief werkende dicotylendoders, totaalherbiciden of allesdodende middelen en groeiremmende middelen, die de grasgroei vertragen.

2. Overmatig gebruik van pesticiden op het openbaar domein en de bermen in eigendom van het Vlaamse gewest, wordt gelukkig maar weinig vastgesteld. Het beheer van de gewestelijke bermen wordt meestal uitbesteed. De aannemers hebben een uitdrukkelijk verbod om biociden

te gebruiken. Het gebeurt wel dat bij het beheer van de wegrand – het verharde gedeelte dat wel tegen ongewenste planten wordt bespoten – de aannemer onzorgvuldig tewerk gaat, waardoor de rand van de berm is afgestorven. Indien zich dit voordoet, zal de afdeling Natuur – in verhouding tot de aard van de schade – de aannemer hierover aanspreken.

Momenteel wordt het beheer van de bermen langs de autosnelwegen geoptimaliseerd door de opmaak van bermbeheersplannen, waarin in eerste instantie aandacht uitgaat naar de fauna en flora in de berm.

3. Indien de schade aan de vegetatie op perceelsranden belangrijk is, door bijvoorbeeld het doden van kleine landschapselementen met pesticiden door landbouwers, zal de afdeling Natuur optreden. Er wordt dan een waarschuwing of proces-verbaal opgemaakt door de natuurwachter tegen de overtreder of tegen onbekenden.

De administratie meldt me dat in de provincie Limburg verschillende gemeenten inspanningen hebben geleverd om overmatig pesticidengebruik door landbouwers langs bermen tegen te gaan.

Zij hebben in een schrijven de grondgebruikers aangemaand het biocidengebruik na te laten en strenge controles aangekondigd. Bovendien maken zij bij flagrante overtredingen en/of vernietiging van bijzondere bermen proces-verbaal op.

4. Beheersovereenkomsten met landbouwers zijn een belangrijk instrument om de diversiteit van de fauna en flora op de Vlaamse bermen en openbare domeinen te beschermen tegen randeffecten vanuit landbouwpercelen.

Het meest voor de hand liggende voorbeeld is het perceelsrandenbeheer, waarbij de landbouwers geen bestrijdingsmiddelen gebruiken op de randen van hun perceel. Ook de beheerspakketten aanleg en beheer van kleine landschapselementen en botanisch beheer dragen bij tot het verminderd gebruik van pesticiden in de landbouw, en dus tot vermindering van de randeffecten.

Het ontwerpdecreet inzake integraal waterbeheer schenkt aandacht aan de bermen langs waterlopen om de diversiteit van fauna en flora te beschermen.